

DOSYALAR

Putları kırdı ve gitti

24 Nisan 1999 / BEŞİR AYVAZOĞLU

Ressam Erol Akyavaş'ı da kaybettik. Bir yıldan fazla bir süredir Amerika'da kanser tedavisi görüyordu.

Doktorlar yapacak bir şey kalmadığını söyleyince iki ay kadar önce Türkiye'ye dönmüş, kısa bir süre Florance Nightingale hastanesinde yattıktan sonra eve çıkmıştı. Son olarak Kurban Bayramı'nın birinci günü, Üsküdar'da, birkaç yıl önce satın aldığı, ancak hemen hiç oturmadığı güzel evinin salonunda, Sarayburnu'na bakan pencerenin önünde görüşmüştük. Şaşılacak derecede metindi; son günlerini yaşadığını biliyor ve sık sık uzaklara dalıp gidiyordu. Artık tek istediği, hazırlıkları devam eden retrospektif sergisini görmeden ölmektir. Ama ne yazık ki görmedi; geçen salı günü saat 11.30 sularında göçtü gitti.

Birgün Tercüman'a geldi..

Onu 1980'lerin sonlarında tanıdım. Tercüman gazetesinde çalışıyordum, birgün telefonum çaldı; Rauf Tamer, Erol Akyavaş'ın yanında olduğunu, istersem kendisiyle bir röportaj yapabileceğimi söylüyordu. Yukarı çıktım, sonra birlikte servise indik, oturduk ve uzun uzun konuştuk. Galeri Nev'de bir yıl kadar önce açtığı sergide Miraçname'sini görmüş, çok etkilenmişim. Tabii kendisine hep Miraçname'yi ve Türkiye'de "sanatçı"ların hiç itibar etmedikleri, hatta hiç bilmedikleri böyle konuları niçin tercih ettiğini sordum, anlattı. Güzel bir röportaj olmuştu. Özeti Tercüman'ın kültür sayfasında, tamamı ise Dergâh dergisinde yayımlandı.

Aşk Estetiği adlı kitabımı okuduğunu söyleyince nasıl sevdiğimi anlatamam. Resimde yapmaya çalıştığı şeyi benim yazdıklarımaya dayanarak temellendirmeye çalışıyordu. Hatta değerli bir sanat tarihçisi tarafından yazılan ve Kültür Bakanlığı'nın desteğiyle Enlem 80 tarafından yayımlanan Erol Akyavaş (1995) kitabına konulmak üzere benden bir yazı istemişti. Seve seve yazdım; "Bir İkonoklast Olarak Erol Akyavaş" başlığını taşıyan bu yazı, yazarı kabul etmediği için kitaba girmedi; Fakat Erol Akyavaş İngilizce tercümesiyle birlikte dört sayfa olarak ayrıca bastırıldı ve kitabı dostlarına bu ekle birlikte hediye etti.

Son derece sempatik, esprili, hoşsohbet bir adamdı; yanında asla sıkılmazdınız. Ve çok zeki, biraz heccav, biraz da küfürbaz. İstanbul'un köklü bir ailesinden geliyordu; Abdülbaki Gölpinarlı dayısıydı, Türk basınının seçkin isimlerinden Ragıp Akyavaş ise amcası. Hakiki bir İstanbul'luydu; yaklaşık otuz yıldır Amerika'da yaşadığı halde İstanbulluluğuna hanel gelmemiştir; pırl pırl bir Türkçe konuşuyordu.

Ve ben Erol ağabeyin resimlerini çok seviyordum; doğrusu ressam olsaydım onun yaptıklarını yapmak isterdim. Aksiyon'da yazdığım ilk portre onun portresidir.

Erol Akyavaş'la dostluğumuz, 1995 yılında, savaş devam ederken Bosna'ya yaptığımız sekiz günlük meşakkatli seyahat sırasında bir ağabeykardeş ilişkisine dönüşmüştü. Şair, yazar, ressam, müzisyen, doktor ve politikacılardan oluşan kalabalık bir grupta gitmiştik. Mostar, Tuzla, Zenitsa ve Travnik'i birlikte gezdik. Zavallı Boşnakların yaşadığı acıları gördüğümüz göz yaşlarını

Arşiv

Arama

KAPAK
Sokağa atılan
üniversite:
Darülfünun
AYŞE ADLI

Sayı 962 | 13 - 19 Mayıs 2013

EDİTÖR'DEN

bulent korucu

İstanbul Üniversitesi:
Devrimin ikna odası!

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e miras kalan kurumlardan biri de Darülfünun'du. Eğitilmiş nüfusunu peş peşe büyük savaşlarda kaybetmiş bir ülke için belki de en hayati müessesesi üniversiteydi.

YAZARLAR

Ahmet Turan Alkan

Başbakan'ın basiretine dua

Ahmet Taşgetiren

Çankaya'dan süzülmiş düşünceler

Selim Savaş Genç

Suriyeli mülteciler raporu

Adem Güneş

Çağın hastalığı: Narsisizm

Melda Bekcan

cayimdakisekerekarismayin.com

tutamazdı. "Bosna. Utanıyorum; O Halde Varım" adlı sergi projesi o günlerde doğmuş ve ilk defa bana söz etmişti. Bu resim ve enstalasyon sergisini, bir davet üzerine St. Petersburg Belediyesi tarafından düzenlenen "Avrupa Festivali" kapsamında sanatseverlerin ilgisine sunan Akyavaş'ın başına neler geldi neler! Ruslar, Bosna dramını anlatan bir sergiye ancak bir gün dayanabilmişlerdi.

Kısaca hayatı

1932 yılında dînitassavvufî bir havanın solunduğu güzel bir İstanbul evinde doğan Erol Akyavaş 1950-1952 yılları arasında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde Bedri Rahmi Eyüboğlu atölyesine misafir öğrenci olarak devam eder ve Yunus Emre'nin şiirleriyle ilgili bir litografi gerçekleştirir. Daha sonra Floransa Güzel Sanatlar Akademisi'nde yaz çalışmalarına katılır ve Paris'te Andre Lhote ve Fernand Leger atölyelerinde çalışır. Bir süre sonra ABD'ye giderek Illionis Institute of Technology'de ise mimari eğitim görür. Eğitimi tamamlandıktan sonra Eero Saarinen'in ünlü mimarlık bürosunda çalışarak bazı önemli projelere katkıda bulunursa da, gözü ilk göz ağrısı olan resimdedir. New York'ta açtığı ilk sergisiyle Modern Sanatlar Müzesi'nin sürekli koleksiyonuna girmeyi başarır, ayrıca aynı müzenin 1963 yılında hazırladığı, çeşitli sanat merkezlerinde tekrarlanan Modern Resmin Tarihi sergisinde de temsil edilir. Bu arada Macar asıllı İlona hanımla evlenmiş ve iki kızı dünyaya gelmiştir.

İkonoklastlar için ikonalar

Erol Akyavaş, ışığın doğudan geldiğini Amerika'da farketti; o da batıya gide gide doğuya ulaşanlardandı. Türklüslam kültürünün muhteşem birikimiyle sağlıklı ilişkiler kurmak için gösterdiği samimi gayret, belki başlangıçta kolaj izlenimi veren ve postmodernizmin kıyılarında dolaşan denemelerle sonuçlanmıştı; fakat çok geçmeden bu birikimin ardındaki temel ilkeyi keşfedecek ve 1984'te Kimyayı Saadet'le başlayan resim macerasındaki yeni safhada, İkonoklastlar İçin İkonalar dizisiyle, geleneği yeniden üretmeyi başaracaktır.

İkonoklastlar İçin İkonalar dizisini anlatmak çok zor: Lamine edilmiş saydam bloklar üzerinde duran antik sikkeler, üstüste harfler, şekiller ve sıcak renklerle elde edilen ışıltılı dünyada erirken, seyredenlere çarpıcı mesajlar ileten dokuz parçalık bir dizi.. Para temasının işlendiği, bir yandan antik sikkelerde beliren sûretleriyle putlaştırılmış tiranları (dolayısıyla tiranlığı, totalitarizmi), bir yandan da para fikri etrafında maddeciliği ve maddeci batı dünyasını yargılayan bu müthiş dizi, Erol Akyavaş'ın sanatına ve düşünce dünyasına dair son derece önemli ipuçları taşımaktadır ve sanat eserine kutsallık (dolayısıyla dokunulmazlık) atfederek onu âdeta putlaştırılan ve farkına varmadan sanatı dinin yerine ikame edenlere verilmiş bir cevaptır. Akyavaş, modern bir ressam olarak, kendi çağının içinden ve problemleri arasından geleneğe bakarken, bu problemlere en doğru cevabı, sanattan politikaya kadar her alanda karşımıza çıkan putlaştırma eğilimine ve eylemlerine karşı dikkatli olmaya davet edildiği ilkedeki (tevhid) bulmuştur.

Akyavaş modern bir ressamdır; fakat üç büyük dinde ortak olan tasvir yasağının derin anlamını keşfederek evrensel bir dil haline getirmek isteyen bir ressam. Oltasını geçmiş zamanlara atarak yakaladığı motifler, şekiller, semboller, onun tuvalinde bir kolaj gibi durmaz; yepyeni anlamlar yüklenerek bir bütünün parçalarını teşkil ederler. Kimyayı Saadet'ten Hallac'ın Pasyonu'na, Miraçname'den Fihî Mafih'e, hiçbir dizisi veya tek resmi, belli bir temayı anlatmak için yapılmış illüstrasyon değildir. Akyavaş'ın bütün resimleri, hiçbir fenomeni doğrudan dile getirmeyen, soyutlamaya dayalı, kavramsal göndermelerde bulunan modern resimlerdir.

Birlikte Hüsn ü Aşk'a çalışacaktık

Erol Akyavaş'ın daha birçok projesi vardı. Mesela Hüsn ü Aşk. Metnini ben yazacaktım, olmadı. Ardarda gelen hastalıkları çalışmasına izin vermedi. Galiba 1997 yazıydı; İstanbul'a geldiğini duyunca aradım; sözleştik, buluşacaktık, o anlatacaktı, ben yazacaktım. Bir gün bir telefon, Erol ağabey. Konuşması sık sık öksürüklerle kesiliyordu. Sesinde hafif bir telaş hissetmişim; özür diledi, geçmeyen öksürük doktorlarca ciddi bulunmuştu, hemen Amerika'ya dönmesi gerekiyordu, çünkü orada sağlık sigortası vardı. Yani buluşamayacaktık...

Çok geçmeden haberini aldım. O menhus hastalığa yakalanmıştı, hem de binde bir rastlanan ve tedavi edilmesi imkansız olan bir türüne. Arada bir kere geldi Türkiye'ye, çetin ameliyatlardan geçmiş olmasına rağmen sağlıklı görünüyordu, ama çok zor konuşuyordu. Yeni bir ameliyat için tekrar Amerika'ya gitti ve sür'atle kötüleşti. İki ay önce, İstanbul'a aslında ölmek için dönmüştü. Önce Florence Nightingale'de, bayramın birinci günü de evinde ziyaret ettim. O eski, canlı, esprili, kıpır kıpır Erol Akyavaş tükenmişti artık, "Yapacak bir şey yokmuş, emri Hakk'ı bekliyorum" dedi. Bu sözü söylerken ne kadar metindi.

Ve emri Hak vâki oldu. Allah'ın rahmeti üzerine olsun.

